

АДВОКАТСКА КОМОРА СРБИЈЕ

Дечанска 13, 11000 Београд, Србија

Телефон: +381 11 32-39-072 Факс: +381 11 32-32-203

e-mail: a.k.srbije@gmail.com

Број: 1035/2023

Датум: 08.12.2023.

НАРОДНОЈ БАНЦИ СРБИЈЕ

Гувернеру госпођи Јоргованки Табаковић

Поштована госпођо Табаковић,

одлуком Извршног одбора Народне банке Србије од 7. септембра 2023. о управљању ризицима који настају по основу активности које је банка поверила трећим лицима („Сл. гласник РС“, бр. 77/2023) одређено је да „у случају поверавања активности наплате потраживања пружаоцу услуга, банка је дужна да обезбеди да уговор закључен с тим пружаоцем услуга садржи и одредбу о висини накнаде за рад пружаоца услуга која не износи више од 30% укупно наплаћеног потраживања, укључујући и све награде, трошкове и сл. пружаоца услуга (нпр. награда за рад или досуђени адвокатски трошкови)“.

Предметна Одлука у означеном делу је незаконита.

Ангажовање адвоката од стране пословне банке ради наплате потраживања у грађанском судском поступку представља пружање правне помоћи. Правна помоћ је људско право зајамчено Уставом Републике Србије (члан 67 Устава), Европске конвенције о људским правима и основним слободама (члан 6 Конвенције), Међународним пактом о грађанским и политичким правима (члан 14 Пакта) и низом других међународних аката који Републику Србију обавезују.

Правну помоћ обезбеђују адвокатура као самостална и независна служба пружања правне помоћи и јединице локалне самоуправе (члан 67 Устава). Законом о адвокатури („Сл. гласник РС“ бр. 31/2011, 24/2021 – ОУС), прописано је да адвокат има право на награду и накнаду трошкова за свој рад, у складу са тарифом, коју доноси Адвокатска комора Србије (члан 23 став 1 Закона о адвокатури). Одредбом члана 65 став 1 тачка 13 Закона о адвокатури одређено је да је доношење тарифе јавно овлашћење које је поверено

Адвокатској комори Србије. Јавна овлашћења су прерогативи државне власти – послови државне управе који су на основу одредбе члана 137 став 2 Устава Републике Србије поверени другим субјектима. Законом о државној управи (члан 51 став 1) прописано је да имаоци јавних овлашћења приликом вршења послова државне управе имају иста права и дужности као органи државне управе. Одредбом члана 4 став 2 Тарифе о наградама и накнадама трошкова за рад адвоката („Сл. гласник РС“ 43/2023) прописано је да адвокат може у писаном облику са странком уговорити награду у износу који је мањи од износа прописаног Тарифом, али не мањи од 50% тог износа или у износу који је већи од износа прописаног Тарифом. Законом о адвокатури (члан 18 став 1) је одређено да адвокат слободно одлучује да ли ће прихватити пружање правне помоћи, осим у случајевима предвиђеним законом. Стране у облигационим односима су слободне, у границама принудних прописа, јавног поретка и добрих обичаја, да своје односе уреде по својој вољи (члан 10 Закона о облигационим односима). Парнични трошкови обухватају и награду за рад адвоката и других лица којима закон признаје право на награду (члан 150 став 2 Закона о парничном поступку). Ако је прописана тарифа за награде адвоката или друге трошкове, ти трошкови одмериће се по тој тарифи (члан 154 став 2 Закона о парничном поступку). Управни одбор Адвокатске коморе Србије прати рад адвоката, заједничких адвокатских канцеларија и ортачких адвокатских друштава на територији Републике Србије и предузима одговарајуће мере у складу са законом и статутом (члан 33 став 1 тачка 26 Статута Адвокатске коморе Србије – „Сл. гласник РС“ 85/2011, 78/2012, 86/2013, 11/2023). Одредбом члана 4 став 1 и члана 194 став 1 Устава Републике Србије одређено је да је правни поредак јединствен, а одредбом члана 194 став 3 да сви закони и општи акти морају бити сагласни са Уставом, док је одредбом члана 195 став 1 Устава прописано да сви подзаконски акти Републике Србије и ималаца јавних овлашћења морају бити сагласни закону. На крају, одредбом члана 4 Закона о Народној банци Србије („Сл. гласник РС“ 72/2003, 55/2004, 85/2005 (др. законик), 44/2010, 76/2012, 106/2012, 14/2015, 40/2015-ОУС, 44/2018) одређен је делокруг овлашћења Народне банке Србије, а одредбама чланова 14 – 15 б истог закона утврђена је надлежност Извршног одбора Надорне банке Србије.

Из означених одредби Устава и закона произилази следеће:

1. Заступање од стране адвоката је Уставом зајамчено људско право и засновано је на уговору (писаном или усменом) закљученом између адвоката и клијента, осим у поступцима обавезног заступања по одлуци надлежног суда или другог државног органа или Адвокатске коморе;

2. Правила тог уговарања на страни адвоката су омеђена императивним нормама тако да адвокат не сме уговорити награду за свој рад у износу нижем од 50% награде прописане Тарифом о наградама и накнадама трошкова за рад адвоката за конкретно заступање;
3. Правни поредак у Републици Србији је јединствен, а сви закони и општи акти морају бити у сагласности са Уставом, а општи акти и са законом, због чега није дозвољено друштвени однос уређен законом на један начин, уредити другим законом на другачији начин, те у супротно, по иницијативи, Уставни суд врши ексцепцију одредбе закона, а нарочито општег акта, којим је извршена наведена повреда закона;
4. Приликом уговарања заступања адвокат није слободан већ за њега, приликом заснивања тог облигационог односа, важе ограничења принудног прописа, Тарифе о наградама и накнадама трошкова за рад адвоката, и не сме уговорити награду у износу нижем од 50% награде прописане Тарифом за конкретно заступање;
5. Када досуђује трошкове поступка за рад адвоката суд их одмерава према важећој Тарифи о наградама и накнадама трошкова за рад адвоката услед чега клијенту адвоката (странци у поступку) досуђује пун износ по Тарифи (100 %) независно од околности да је адвокат са клијентом уговорио висину награде нижу од максималне (а до 50% прописане) услед чега наступа или неосновано обогаћење клијента или исплата разлике лицу на основу чијег рада и поступања је, сагласно закону, суд и досудио ту награду;
6. Законом о Народној банци Србије законодавац није установио овлашћење Народној банци Србије да својим актима уређује облигационе односе у сфери пружања правне помоћи од стране адвоката, нити да однос који већ уређен Законом о адвокатури, уреди другачије подзаконским актом. Такав поступак представља прекорачење граница законом одређених овлашћења и уставноправно недозвољено нормирање;
7. Законом о Народној банци законодавац није установио овлашћење Извршном одбору банке да уређује пословање пословних банака на Територији Републике Србије којим уређује управљање ризицима банке који настају по основу активности у вези са њеним пословањем које је поверила трећим лицима, а нарочито не уређивање активности пословне банке код закључења уговора о заступању од стране адвоката као пружаоца правне помоћи.

Све наведено исказујемо у једној реченици, и то:

Одлуком Извршног одбора Народне банке Србије од 7. септембра 2023. о управљању ризицима који настају по основу активности које је банка поверила трећим

лицима је супротно Уставу Републике Србије и Закону о Народној банци Србије, чиме је извршен покушај фактичке измене прописа о висини награде за рад адвоката.

Овакав покушај Народне банке Србије дисхармонизује функционисање норми правног поретка са могућим вишеструким негативним реперкусијама у сфери заступања пословних банака од стране адвоката као професионалних пружалаца правне помоћи.

Због свега наведеног стекли су се услови да Адвокатска комора Србије, вршећи своје Законом о адвокатури поверене надлежности и овлашћења, пратећи рад адвоката, заједничких адвокатских канцеларија и ортачких адвокатских друштава предузме одговарајуће мере у складу са Законом о адвокатури и Статутом Адвокатске коморе Србије. Поред овога, евентуално прихватање услова из означене Одлуке од стране адвоката, као уговорне стране у закључењу уговора о заступању пословне банке, имало би за последицу стварање околности прописима забрањене нелојалне конкуренције, што би за последицу могло да проузрокује утврђивање дисциплинске одговорности адвоката који је тако нешто прихватио, због непоштовања императивних одредби Закона о адвокатури, Статута Адвокатске коморе Србије, Кодекса професионалне етике адвоката и Тарифе о наградама и накнадама трошкова за рад адвоката у ком поступку може бити изречена и дисциплинска мера брисање из Именика адвоката на одређени период.

Међутим, руководећи се добрим обичајима и принципима решавања друштвених проблема дијалогом, указујемо Вам овим обраћањем, у доброј вери, на нужност измене цитиране норме и позивамо да код Извршног одбора Народне банке Србије иницирате њену измену.

Љубазно Вас молимо да нас известите о предузетим мерама поводом овог проблема.

С поштовањем,

ПРЕДСЕДНИК АДВОКАТСКЕ КОМОРЕ СРБИЈЕ

Др Вељко Делибашаћ, адвокат

